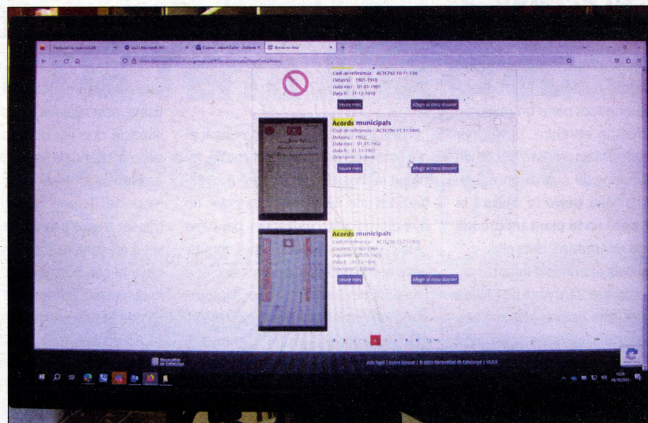

Els fets

Amb esta entrega donem per conclosa l'aportació informativa que hem dut a terme en les darreres nou setmanes, en motiu de la celebració enguany del 40è aniversari de la creació de l'Arxiu Comarcal del Baix Ebre. Hem intentat donar a conèixer els fons documentals i les funcions de l'Arxiu en un recordatori de què ha estat esta llarga etapa. L'aportació d'avui vol ser una reflexió sobre el futur de la institució. Els 40 anys han de servir de punt d'examen de què s'ha fet fins ara, del canvi espectacular experimentat, i alhora també de punt de partença dels anys que vindran i que es preveuen complexos i plens de desafiaments. En primer terme hi ha un primer tema a resoldre que és el de la ubicació d'un nou arxiu, atès que, segons acords presos entre el bisbat de Tortosa (titular dels Reials Col·legis) i la Generalitat, l'Arxiu ha de deixar l'actual seu en una data pròxima. Caldrà, doncs, escollir un nou emplaçament i bastir un nou edifici que tinga totes les prestacions i infraestructures adequades que s'exigixen en este tipus d'instal·lacions arxivístiques. Hem de tenir també en compte que caldrà donar servei, a part dels ja actualment dipositats, als més de 4 quilòmetres de documentació pública que per raons de manca d'espai no han pogut ingressar en els darrers anys.

Les noves tecnologies i suports documentals, i el nou sistema de comunicació entre les administracions i els particulars, requeriran noves solucions d'emmagatzematge i de gestió de la documentació generada. La interrela-

ció amb els usuaris de l'Arxiu ja està canviant i ho farà, en els propers temps, encara de forma més contundent, atès que la tendència, cada cop més, és la de digitalitzar i que la documentació siga accessible per internet; per tant, disminuirà conseqüentment l'usuari presencial i augmentarà el telemàtic.

En la mesura que es vagen adoptant aquests nous paràmetres, el perfil de l'arxiver/era anirà variant. Segurament es prescindirà més d'un assessorament personal i concret per unes pautes homologades i de plantejament més genèric. Fa dècades s'exigia als qui dirigien un arxiu el coneixement de la paleografia (escriptures antigues) i el llatí. Avui ja estem a un pas que una aplicació informàtica pugui llegir els manus-

crits d'abans, que solien ser críptics menys per als arxivers, i, fins i tot, es podran aventurar d'atencions de fotografies desconegudes a partir del Big Data.

L'exigència, doncs, de nous coneixements tecnològics i l'esforç de mantenir operatius els actuals suports (sempre amenaçats per l'obsolescència) són alguns dels nous reptes que caldrà afrontar els anys vinents. A banda d'això, però, no s'haurà de descurar el ric llegat patrimonial existent que en bona part requereix una notable inversió per a la seua conservació i restauració. Tot plegat es presenta com un horitzó complex que requerirà els recursos humans i econòmics equiparables a les exigències dels serveis desitjats.

L'opinió

Victòria Almuní Balada

Directora dels Serveis Territorials de Cultura a les Terres de l'Ebre

L'Arxiu Comarcal del Baix Ebre és i ha de seguir sent en el futur un referent territorial i ciutadà en tot allò que es relaciona amb la custòdia, la preservació i l'accés al coneixement. En aquesta direcció hem de treballar institucions, administracions i professionals. No ha de ser vist per la ciutadania només com una institució cultural. Ha de ser capaç de transmetre la visió de servei públic que utilitza el coneixement, la informació, amb un clar objectiu social i compromès.

Ha de ser un espai on les dades, els documents, les fotografies i els vídeos han de ser gestionats correctament i tenir garantida la qualitat i l'autenticitat com també han de poder estar a l'abast de tothom.

Per a assolir aquest objectiu és indispensable disposar d'un equipament pensat per a les funcions que ha de portar a terme, amb criteris de sostenibilitat i gestionat per una xarxa de professionals capaços de tenir les dades ben arxivades i de facilitar la conversió d'aquestes dades en coneixement. Cal disposar d'eines tecnològiques adaptades al nou món digital, amb interfícies de contacte entre dades i persones adequades, aquesta és condició indispensable, ja avui, per a la universalització de l'accés a la informació i a l'intercanvi lliure del coneixement.

En definitiva, el nostre ha de ser un arxiu de tothom i per a tothom.

El detall

Quan anualment venen els alumnes dels instituts a fer el taller didàctic i a familiaritzar-se amb l'Arxiu se'ls hi fa un seguit de preguntes, les respostes condicionades de les quals els ajuda a situar la realitat dels arxius. Una de les conclusions a què arriben és la contradicció que hi ha entre la importància dels documents (en primer terme els seus personals) per a acreditar-nos i fer-nos valdre dins la societat, així com per representar la mateixa memòria col·lectiva (l'essència de què som) i, en canvi, el poc interès o valor que sovint concedim als arxius. I, per corroborar la importància intrínseca dels documents, només cal repassar com en la immensa majoria de les revoltes, aixecaments, revolucions, guerres, canvis de règim o aldarulls històrics, el fet que un

dels primers objectius ha estat la destrucció dels documents i dels arxius. Segui per esborrar un passat no desitjat, per aniquilar la identitat dels vençuts o per evitar possibles represàlies, en definitiva, aquest interès per l'eliminació del document el que trasllueix, precisament, és el seu valor, un valor que sovint oblidem en moments de pau i tranquil·litat.

L'interès

Tenint en compte la riquesa dels fons documentals dipositats a l'Arxiu, dels que hem fet un esment en els anteriors articles; veient la llarga tradició arxivística de la ciutat de Tortosa i valorant la potencialitat d'esta comarca per les institucions existents, pensem que l'Arxiu Comarcal del Baix Ebre ha de jugar un paper molt més important del que ha jugat fins ara. D'una manera o altra, més enllà de ser el dipositar del patrimoni documental, hauria d'esdevenir un referent cultural que estigués a l'altura, quant a infraestructures i capacitat de servei, al seu valor i interès. Seria desitjable que la integritat o major part de les seccions històriques dels arxius municipals de les poblacions de la comarca restessen, en les condicions adequades, dipositades a l'Arxiu que ha de cobrir, precisament, les necessitats comarcals, així com d'altres organismes oficials de l'Administració. També seria òptim que aquella docu-

40

Arxiu Comarcal del Baix Ebre

mentació històrica de caràcter privat que estiga en perill pugui ser salvaguardada a les dependències del mateix arxiu. Si tinguéssim la capacitat pertinent, hauríem de poder donar suport a les diferents administracions locals en matèria de documents i hauríem de poder tenir un coneixement més ampli del patrimoni documental distribuït per la comarca.

Si, finalment, poguéssim aconseguir que es vinculés socialment i instintivament el tema del patrimoni documental, en tots els seus vessants, incloent-hi la difusió, a l'existència i activitat de l'Arxiu i que no hi hagués cap dubte respecte a la seua funció, necessitat i interès hauríem assolit un objectiu clau.